

SFO FIK RUSKET OP I RUTINERNE - FRA PASNING TIL LÆRING

Projektet "20 % mere læring i undervisning og fritid" har ført til nye og fremtids sikre projekter med fokus på børns læring hos SFO'erne i Ikast-Brande Kommune. De bedste innovative idéer bliver testet i skoler og SFO'er skoleåret 2013/14.

Ikast-Brande Kommune vil lave en bedre velfærds kommune i årene frem. De har udråbt sig selv som en mental frikommune, hvor der plads til at udvikle nye og spændende måder at gøre tingene på. Projektet "20 % mere læring i undervisning og fritid" har kastet en række potentielle projekter af sig på SFO-området med særlig fokus på at læring får en markant større betydning i SFO'ernes hverdag.

Helt præcist kom der 14 projekter ud af det såkaldte Creative Idea Solution-forløb (CIS), som blev gennemløbet sammen med et hold innovationskonsulenter fra Teknologisk Institut, Center for Idé & Vækst. 6 af de 14 projekter er udvalgt til at blive prøvet af på kommunens SFO'er og skoler i det aktuelle skoleår 2013/14. "20 % mere læring i undervisning og fritid" blev iværksat af kommunalbestyrelsen for at ryste posen godt og grundigt med nødvendige, nye øjne udefra, som både kunne levere en radikal innovationsproces og samtidig udfordre kommunens og SFO'ernes vante forestillinger, om hvad det vil sige at drive SFO. Ikast-Brande

 Gør noget andet, i stedet for at gøre mere af det samme."

Henning Sejer Jakobsen
Innovationskonsulent
Teknologisk Institut

Kommune igangsatte projektet, selv om SFO-systemet er succesfuldt; 96 % af alle børn fra 0-3. klasse går i SFO, og der er meget få forældreklager.

"Vi startede projektet sammen med innovationskonsulenterne fra Teknologisk Institut for at få andre vinkler på området med SFO og deres samspil med folkeskolen. Som kommune bliver vi bundet af vante forestillinger om, hvordan man skal gøre tingene, og det kan være en barriere for at tænke i nye løsninger og få bedre idéer. Det er forholdsvis dyrt at drive SFO. Så de 20 procent var også med henblik på at få mere for pengene," fortæller Henning Hansen, der er kommunaldirektør i Ikast-Brande Kommune. Og det er gået som ønsket.

Kommunaldirektøren: "Det har ændret vores mindset"

"Vi har fået de 14 gennemarbejdede projektidéer, som er blevet udviklet ved at tage kvalificeret viden ind udefra. Seks af projekterne er valgt ud og er ved at blive afprøvet ude på SFO'er og skoler. Oveni har projektet flyttet ledere og medarbejdere mentalt. De er blevet udfordret og inspireret til at finde nye måder at drive SFO på. Teknologisk Instituts konsulenter har virkelig formået at tage viden og inspiration ind. Det har ændret vores mindset i højere grad, end jeg havde forestillet mig," siger Henning Hansen.

Oplevelsen af det radikale innovationsforløb bliver delt af Finn Hansen, der er SFO-leder i Østbyens SFO.

”Det har været rigtig godt at få udfordret vores antagelser om, hvordan man driver SFO, og jeg synes, vi har taget udfordringen op fra Teknologisk Instituts konsulenter. Vi har siddet i arbejdsgrupper, der ikke var indspiste, med folk udefra og siddet med forskellige opfattelser af, hvad kreativitet er. Et godt eksempel er, at vi har fået tydeliggjort, hvor meget tid vi bruger på at tage imod børnene og sende dem hjem. Det er tankevækkende,” siger Finn Hansen.

CIS-konceptet er en gennemgribende systematik til at arbejde med innovation

Forløbet i Ikast-Brande har haft fokus på at arbejde væk fra at se SFO-livet som pasning af børnene og i stedet se det som et sted for læring - ikke mindst i samspil med folkeskolen.

”Vi arbejdede med SFO-systemet på en anden måde for at bane vej for mere og anderledes læring. SFO’erne har meget fokus på, at det er pasningen, det handler om. Der bruges mange ressourcer på de mest besværlige børn, meget tid på at holde øje med og sige goddag og farvel, men der sættes også mange spændende ting i gang alt efter ønske, årstid osv. Der er dog også en vis angst for brug af teknologi, hvis ikke dette omhandler computerspil osv.,” siger Henning Sejer Jakobsen

Henning Sejer Jakobsen er seniorkonsulent på Teknologisk Institut og har udviklet Creative Idea Solution-konceptet, som er én samlet systematisk tilgang til at arbejde med radikal innovation. Det handler om at tage små skridt ad gangen og arbejde sig frem med dokumentation, viden og metode.

”20 % procent mere læring i undervisning og fritid” har i høj grad handlet om at berede vejen for at gøre noget andet, end det man plejer, og få mere pædagogisk gevinst ud af det. Ikke mindst ved at trække på relevant viden udefra. For eksempel mestrer SFO’erne ikke at sikre et pædagogisk arbejde omkring børnenes brug af computere og spillekonsoller. Det har det med at handle om FIFA-turneringer og anden gaming. Der har vi f.eks. søgt at lære fra Tange Værket og Danfoss Universe, der arbejder aktivt, pædagogisk med brugen af teknologi i deres møde med unge mennesker,” siger Henning Sejer Jakobsen.

Han har lavet mange CIS-projekter i kommuner og virksomheder gennem adskillige år og har identificeret, at mange er dygtige til selv at bedrive projektledelse og strategisk planlægning, men kun få organisationer er dygtige til selv at arbejde systematisk med innovation, hvor innovation ofte bliver synonym med brainstorm-aktiviteter i mere eller mindre sjove workshops eller happenings.

Oveni har projektet flyttet ledere og medarbejdere mentalt. De er blevet udfordret og inspireret til at finde nye måder at drive SFO på.”

Henning Hansen
Kommunaldirektør
Ikast-Brande Kommune

CIS består af tre overordnede faser

Ikast-Brande Kommune har været igennem de første to store faser af CIS-konceptet, der består af tre overordnede faser - hver fase er opdelt i fire aktiviteter. Første fase handler om at skabe fokus og indsamle viden omkring den innovation, der skal sættes i gang samt få udforsket de antagelser, der ligger til grund for den eksisterende situation. Anden fase er den mere ideskabende fase ud fra den valgte fokusering, hvor eksperterne kommer på banen med ny og aktuel input, viden og perspektivering til opgaven, der arbejdes med. I tredje fase bliver den indsamlede viden ført videre og prøvet af i projektform for endeligt at være klar til realisering. Realisering, optimering, effektivisering osv. er således ikke en del af CIS-konceptet, snarere tværtimod!

”Den første fase er på mange måder den vigtigste. Det er der, alt det eksisterende bliver udfordret, og der bliver kigget på vanerne og kompromiserne. Organisationer ligner ægteskaber på den måde, at summen af ens handlinger er de kompromisser, man tager. Så er det de rigtige kompromisser, vi har taget?” spørger Henning Sejer Jakobsen og fortsætter: ”I CIS bruger vi ca. halvdelen af tiden på at finde ud af, hvor det går galt og IKKE med at få nye idéer. Vi finder de rigtige innovations-spørgsmål og stiller dem til de rette mennesker. Vi samler viden, skaber indsigt og viden og stiller spørgsmålene. I første fase gælder det også om at flytte deltagerne og give dem tro på, at de kan gå videre. I anden fase tager vi eksperter ind, der kan kvalificere og perspektivere på de innovationsspørgsmål, der er udvalgt,” siger Henning Sejer Jakobsen.

Han understreger, at der ikke bliver taget og ikke kan tages nogen beslutninger i den første og anden fase af forløbet, der kun baner vejen for at tage bedre beslutninger og fin-

Der er vi blevet rigtig godt udfordret i projektet, og jeg synes, at mine medarbejdere er blevet mere afklarede og positive over for læring og at arbejde med læring."

Finn Hansen
SFO-leder
Ikast-Brande Kommune

de de bedste innovative projekter at gå videre med. Så naturligvis tager et innovationsforløb længere tid en blot en spændende workshop

Over 300 medarbejdere var involveret undervejs

I Ikast-Brande foregik CIS-projektet i teams og grupper. Kommunen stillede med et grundteam af konsulenter og SFO-ledere, som var med hele vejen. Derudover deltog tilsammen op mod 300-400 ledere og medarbejdere i forskellige grupper og workshops, hvor eksterne eksperter og Teknologisk Instituts innovationskonsulenter også var med. Det var en forudsætning for resultaterne, at teamarbejdet fungerede, og der samtidig var en åbenhed og parathed fra ledere og medarbejdere om at arbejde med de nye projekter. Og det var der.

"Jeg synes, at vi med deltagelsen i projektet viser, vi har indset nødvendigheden af at lave et grundigt eftersyn og være innovative over for forældre, politikere og de økonomiske ressourcer. Vi er parate og har noget at byde ind med," siger Finn Hansen på vegne af sine medarbejdere og fortsætter: "Pædagoger har i mange år haft svært at tage ordet læring i deres mund. Det har været folkeskolen forundt. Men der er vi blevet rigtig godt udfordret i projektet, og jeg synes, at mine medarbejdere er blevet mere afklarede og positive over for læring og at arbejde med læring. Læring er jo også sociale færdigheder og praktiske færdigheder som at lære at cykle og spise ved et bord etc." Han er godt tilfreds med CIS-arbejdsformen.

Vi er blevet mere parate til at arbejde med innovation

"Jeg kan godt lide arbejdsformen, hvor du først samler viden ind og samler input fra eksperter og folk udefra. Og så bagefter sætter dig ned og kigger på og finder ud af, hvilke pro-

jekter der er realistiske at gå videre med - også økonomisk og politisk. Det havde jeg ikke prøvet før. Jeg er nok vant til at gå direkte fra idéerne til at føre dem ud i livet uden at fundere og beskrive så meget undervejs," siger Finn Hansen, der har været SFO-leder i 27 år i Ikast-Brande Kommune. Så han har prøvet at arbejde med en del forandringer efterhånden. "Jeg kan godt se, at når du fordøjer mere viden, så får du også et større perspektiv på det at drive SFO," siger han.

Østbyens SFO har i øvrigt valgt tre projekter, de arbejder med i felten dette skoleår. Det er henholdsvis: Entreprenørskab, Pædagoger i undervisningen og Fritidstilbud til 4. årgang. Entreprenørskab er i forvejen et fokusområde i kommunen. Samarbejdet mellem skolelærere og SFO-pædagoger er i god tråd med den nye skolereform. Fritidstilbud til 4. årgang vil kigge på om tilbuddet til de store børn er godt nok i forhold til indhold, åbningstid, pris, og hvordan det kan se ud, når der bliver længere åbningstid. Måske skal der være færre SFO'er for de ældste elever set over hele kommunen. I Østbyens SFO er der i forvejen indrettet et særligt rum for 3.-5. klasse, hvor de store børn har været involveret ved fx selv at vælge møblerne og regler for brug af mobil og computere.

Skolereformen dukkede op undervejs

Folketinget besluttede at lave ny skolereform, mens projektet kørte i Ikast Brande. En reform der i øvrigt slet ikke nævner ordet SFO, men hvor hensigterne om helhedsskolen i høj grad har betydning for, hvad der sker med SFO'erne og de ansatte. Bekymrede spørgsmål blev rejst, såsom "Hvad skal man med pædagoger, når læreren kommer med helhedsskolen?" og "Forsvinder SFO'erne helt?"

"Der kom jo en skolereform, mens vi var i gang med det radikale innovationsprojekt. Heldigvis relaterer en del af vores egne nye idéer rigtig fint med reformens ønsker og ambitioner. Det spiller faktisk meget godt sammen. Det er en ret god timing," siger kommunaldirektør Henning Hansen.

Henning Sejer Jakobsen udtrykker, at det var lidt af et grantchok med reformen: "Da vi fik læst teksten, kunne vi se, at noget af det, vi var i gang med i kommunen, er mere radikalt, end det der bliver lagt op til i reformen. Samtidig var villigheden til at arbejde med forandringer heldigvis bemærkelsesværdig stor i Ikast-Brande," mener Henning Sejer Jakobsen ud fra logikken, at en organisation, der arbejder gennemgribende og kontinuert med innovation også øger beredskabet til at tackle forandringer.

For mere information, kontakt:

HENNING SEJER JAKOBSEN
INNOVATIONSKONSULENT
HJA@TEKNOLOGISK.DK
7220 1433

Teknologisk Institut, Center for Idé & Vækst
T: 72 20 14 55
W: www.teknologisk.dk
E: ideogvaekst@teknologisk.dk
LinkedIn: bit.ly/ideogvaekst

